

Бурят-Монголой ҮНЭН

СССР-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Советдэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 234 (6954)
ОКТАБРИН
2
СУББОТО
1954 он

Сая 20 мунгэ

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

С. Бадмаев. — Суута хошигон (2-дохи нсур).
ХИТАД АРАДАЙ ЗОЛ ЖАРГАЛАГ ДУУН (3-дахы нсур).
КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ: Ц. Бадмаев. — «Дүүнэртээ хөөрөлдөөн» (4-дэх нсур).
Хидадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэлэй ой (4-дэх нсур).
Мао Цзэ-дун Албаниин Арадай Республикын правительствена делегацинтай уулзаба (4-дэх нсур).
ООН-эй Генеральна Ассамблейн юнэдэх сесси (4-дэх нсур).

ХИТАДАЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ТАБАН ЖЭЛЭЙ ОЙ

(„Правдын“ октябриин 1-нэй түрүү бэшэ)

Төрөөдөр хитад арад, тэрэнтэй бүх прогрессивн хүн түрэл-Хидадай Арадай Республикын туулагдаһаннаа хойшо табан жэлэй хайндэрлэжэ байна. Энэ алай ой Хидадай арадай-демократическэ гүрэнэй бэхжэлгын оршон шалда, демократин ба социализм агууехэ бүх лагерин хүсэнтэй саашаадаа ургалтын оршон шалда тэмдэглэгдэжэ байна. Эдэ үрүүдтэ арадай хитадай бүх ашар Хидадай столица — Пекин шэртэн харана. Дэлхэйн олон улсууднаа делегацинууд энлэ ерээ, ашар агууехэ хитад арада үнэн шэн сэдхэхэй баяр хүргэжэ, шэн амжайдлай түлөө тэмсэлдэн хангалт амжалтанууды хүсэһэн байна.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй, СССР-эй Министруудэй Арадай ба Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитетэй зүгнөө арадай түлөөлгөшэ Бүххитадай суглаанай Саг үрүмнэ Комитетдэй, Хидадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ нүхэр Мао Цзэ-дунда, Хидадай Арадай Республикын Гүрэнэй Советдэй, Хидадай Министристическэ партиин Центральна Комитетдэй элбэгээн амарша дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

Советскэ Союзай арадууд ахадүд арадай түүхэтэ илалтанууды баяртайгаар тэмдэглэжэ байна.

Хитад арадай дайсады гүйсэд түлөө, Хитады социалистическэ хүсэнтэй түгэлдэр гүрэн болгохын тэмсэлдэ шэн амжалта туйлаһан Хидадай Коммунистическэ партида, Арадай правительствода, Арадай Арадай Республикын хүсэнтэй шэн амжайдлай түлөө тэмсэлдэн хүсэһэн байна.

Хитад арадай бүх түүхэн түлөө сүлөөрэлгын түлөө гелаческа ба шэн зоригто тэмсэлээр дүүрэн. Хидадай революциналта хадаа үргэн нинтэ арадын тэмсэлэй хуулта дүн мүн. Советсөөн шэн байгуулалтын амжайдлай өөрингөө баатарлиг амжууды дэлгэн гаргаһан хитад арадай түүхэтэ творчество хадаа хитад хуби заяа үндэһөөрн хуулига. Тинь Хидадай хуби заяанай хитад бата найдамтай гар соо байгуулаһан Хидадай Арадай Республикын халбаран мандалгада тийбэ татаха амаршы хүсэнтэй дээрэ байхагүй.

Хитад талар абажа харахада, хитад жэл богони хугасаа мүн. Гэвч, эдэ жэлүүдэй туршада зурган зуун миллион арадай ажабайдал хэды шэнэ асар ехэ хубилтанууд болоо гэжээ, эдэ хубилтанууд мүнөөнэй уласхоорондын арадын амжайдлай хэды шэнээн амжууу үзүүлэжэ гэжээ.

Хитадай революциналта халдэлхэн капиталистическэ системн кризисе саашадаа гүнаэгтэй хуушанай капиталистическэ системн шэнэ, социалистическэ системн тээшэ арадуудай дабшалтыг үзүүлээ. Агууехэ, зурган зуун миллион арад империализмын дарлалты дохолоон хайһан байна. Хидадаа Советскэ Союзай толгойлһан, хүн түрэлтэнэй гурбалт нэгдэл үзүүлэһэн, демократин ба социализмын хүсэнтэй лагерта ороо.

Хитадай революциналта халдэлгэ ехэ ороноудай нэгэн долоо феодална мүлжэлтэй ба халдэл империалистуудай дарлалтын усдахаад, империализмын колониал системэдэ тон шанга социализм байна.

Хитадай Арадай Республика халдэл феодална мүлжэлтэдэ ба галын империалистуудай дарлалтын эсэргүү хитад арадай революцинал тэмсэлэй дүлэн дундуур туйлаһан Хидадай вожд нүхэр Мао Цзэ-дундэй оньһон оложо хэлэгдэжэ, феодализм ба империализм

лиэм хадаа хоёр ехэ хаданууд шэнги хүндөөр хитад арадые даража байгаа. Арадай революци Хитадые абаржа, тэрэнтэй үйлдэбэрин хүсэнтэй ургаха, национална бээ даанхай байдалын бэхжэжэ, шэнэ ажабайдал байгуулгын замаар хэлбэршгүгээр дабшаха агууехэ арга боломжонуды нээгээ. Хидада арадай правительство анха түрүүшынхэ байгуулагдаа, тэрэ хадаа бүх хүн зондо түгшлэн, ороной таһаранги байдалы усалдажа, Хитадай бүх национальностнууды нэгэ нигта бүлэ дотор нэгдүүлээ.

Хитадай хүдэлмэришэд ба таряшад засагы гарта абаад, харин булимтарагшад болон гоминдановска хархисууды намнаад, Хитадай алдарт Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр революцинал демократическа гүнзэгэ ехэ хубилтанууды бөлүүлжэ ороо.

Үнгрэн табан жэлэй турша дотор Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр шэн зоригтойгаар ажаллаһан ашар Хидадай ажалшад экономико ба культуры хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ амжалта туйлаа. Аграрна реформа гүйсэд дүүргэжэ, орон дотор феодална дарлалты үгы хэһэн байна. Промышленность ба хүдөө ажыхы дэбжэлтын замаар хэлбэршгүг хүжэжэ, бүх арадай материална ба культурна хэмжээн дээшлэнэ.

Коммунистическэ парти ба арадай правительство хитад арадые амжайдлай түгэлдэр ехэ хүсэнтэй болгон жагсаагаа. Империалистическэ дарлалта эсэргүү, дотоодын контр-революцины хүсэндэ эсэргүү тэмсэл дундуур арадай-демократическа байгуулалтын үндэһэй хуури — хүдэлмэришэд болон таряшадэй эдлэршгүг союз бин боложо бэхжэһэн байна.

Хитадай Коммунистическэ парти шэнэ-демократическа обществоооо социалистическэ обществоодо дамжан орохо, аграрна орон байһан Хитадые индустриална орон болгохо программы хитад арадай урда табиа. Энэ асар ехэ программые болодо байдал дээрэ амжалтатгайгаар бөлүүлхын тулада Хидадай Коммунистическэ парти дамжан оролгын үелдхи генеральна хараа шугам доторхойлоо. Тэрэнэ юуб гэхэдэ, ороние социалистическээр индустриализацила, хүдөө ажыхы, кустарна промышленность, үмсын промышленность болон худалдаа наймаае социалистическээр удаа дараалан шэнэдхэхэ ябадал болоо.

1953 ондо Хидадай Арадай Республика өөрингөө табан жэлэй түсэб бөлүүлжэ эхилээ. Тэрэнэнь гол зорилго юуб гэхэдэ, хүндэ промышленности хүжөөжэ, ороние индустриализацилгын ба мүнөөнэй оборуын база бин болгохо ябадал болоо. Тэрэнэнтэй хамта транспорт, хүнгэн промышленность, хүдөө ажыхы, худалдаа наймаан, культура ба гэгээрэл хүжөөгдэхэ байна.

Табан жэлэй турша соо Хитада зургаан зуу шахуу промышленна томо барилтанууд, тэдэнэй тоодо металлургическа комбинатууд, үнгэтэ металлургиин, нүүрһэнэй ба нефтянай промышленностины предприятинууд, автомобильна, транспортна ба авиационно заводууд барилдаха, шэнэдхэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

Хитад арад түрүүшын табанжэлэй түсэбэ дүүргэхын түлөө, өөрингөө ороние индустриализацилхын түлөө хэшээлтэйгээр тэмсэжэ байна. Бүрн үнгрэгшэ жэлдэ промышленна капитална барилгада гаршалагдаһан гаргаша 1952 онойхин сасуулахда хоёр шахуу дахин ургаһан байна. Энэ жэлэй эсэс хүртэ электрэнерги үйлдэбэрилгэ 1949 онойхитой сасуулахда 2,5 дахин, нүүрһэн—2,6 дахин, шэрэм—12,4 дахин, булад — 13,7 дахин, металл отолдог станогууды — 8,5 дахин,

цемент — 7,2 дахин, хлопчатобумажна ээрэмэл утаһан—2,6 дахин ехэ болохо юм.

Хитадай хүдөө ажыхы мүн лэ хүжэжэ байна. Үүлэй хоёр жэлэй туршада ороной хэдэ хэдэн районуудта байгаалин эрхэ байдалай таагүй муу байбашы наань, ороноото культурануудай болон хлоготой ургаса бүхы дээрэ ургаса ехэтэй байһан 1952 онойхиноо үлүү гараа. Энэ жэлдэ орооно тарян 1949 онойхиноо ордохо нэгэ хахад дахин, тинхэдэ хлогот—гурба шахуу дахин ехээр суглуулагдаха. Ажалай талаар харилсан туйлаһалсаха группанууд болон кооперативууд хүдөөтэ улам олошоржо, газар элдүүрилгын коллективнэ формонуудай үлүү хайниэ Хидадай таряшадта өөлдөнгөө жэшээ дээрһэнэ батаар ойлгуула.

Экономикын ургалта, үргэн нинтэ арадай ажана хайн байдал тушаа Коммунистическэ партиин, правительствын саг үргэлэһэн анхарал оролдолгын ашар ажалшадэй ажабайдалай материална хэмжээ дээшлэнэ байна.

Хитадай Коммунистическэ парти, правительство культура болон науке хүжөөлгэдэ ехээн эршэ хүсэ зориюула. Культура, элдүүре хамгаала болон гэгээрэлэй хэрэгжэмгэдэ гүрэнэй хүмөөлгөнүүд 1950 оноо 1954 он хүртэ таб шахуу дахин ехэ болоо. Духовно культурын баялигууды Хидадай хэдэн зуугад миллион ажалшадэй элдэхын тулада арадай засаг хизааргүй ехэ арга боломжонуды байгуулаа.

Хитадай Арадай Республикын Конституцины арадай түлөөлгөшэдэй Бүтэхидадай суглаан дээрэ хаяхан баталһан ябадал хадаа хитад арадай ажабайдалда элитэ ехэ событи болоо. Конституци хадаа хитад арадай агууехэ туйлаһанууды баталдаһан, Хитада социалистическэ общество байгуулгын принципүүдые баяртай орон байдалда сонсохоһон байна. КНР-эй Конституци хадаа марксизм-ленинизмын хээлдэ мүнхэ сурталцуудай шэнэ илалта тухай, дэлхэйн түүхын шууд дабшалты демократитээшэ, социализм тээшэ хэлбэршгүгээр хүтэлжэ байһан тухай гэршэлэгшэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ улдашанартай документ мүн.

Хитадай Коммунистическэ парти хадаа Хидадай ажалшан үргэн нинтын эсээн мэргэн, шалгадамал вожд ба багшань, хитад арадые илалтаһаа илалтада хүтэлэгшэ, эмхидхэгшэ ба ударигдаха ехэ хүсэнтэй мүн. Тэрэ хадаа арадай гол шухала интересүүды баримталан хамгаалаха зуураа, тэрэнэй эрхим хубууд, басагады өөрингөө ээргэнүүдтэ жагсаһан, өөрыгөө тойруулан суглуулаһан, американска колони болгоһоо Хидадые абарһан байна. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангийн найдабарине, бүхы хитад арадай агууехэ этигалы нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулаа. Имагта хүдэлмэришэн ангийн парти хадаа хитад арадые национальна сүлөөрэлгэдэ, дэлхэйн арадуудай дунда хүндэтэй хуури эзэлһэн Хидадай нэгдэмэл, хүсэнтэй түгэлдэр гүрэннэ байгуулагда хүргөө. Марксизм-ленинизмын тутта, пролетарска интернационализмын хэрэгтэ үнэн шүтэнги Хидадай Коммунистическэ парти агууехэ хитад арадые шэнэ илалтанууд тээшэ хүтэлэ, ороноо индустриализацилхын түлөө, социалистическэ обществон үндэһэй хуури байгуулхын түлөө хитад арадай тэмсэлые амжалтатгайгаар хүтэлбэрилнэ.

Арадай революциналта илаһанай ба шэнэ ажабайдал байгуулагда үнгрэн табан жэлэй туршада туйлагдаһан амжалтануудай ашар Хидадай Арадай Республика империалистическэ реакциин хүсэнтэй ба колониална дарлалтада эсэргүүсэ, өөрингөө эрхэ сүлөөгэй, национальна бээ даанхай байдалай түлөө бүхы дарлагдаһан арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүсэнтэй түгэлдэр үндэһэ баримта болоо. Хидадай Арадай Рес-

публика агууехэ гүрэн болон дэлхэй дээрэ элитэ гараа, уласхоорондын аюулгүй байдала ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай нинтэ тэмсэлэй түгэлдэр хүсэниин болоо.

Хитадай Арадай Республика табан жэлэй турша соо оршон мандалжа байха зуураа, эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлэй хэрэгтэ туйлай ехэ нэмэри хээ. Корейдэй таларлажэ, эблэрэлгэ тухай хэлсээ баталха хэрэгтэ Хидадай Арадай Республикын арадай Центральна правительство ба Корейскэ Арадай Демократическа Республикын правительство Советскэ Союзда дэмжэгдэн ариун хайхан хүсэлгэ гаргалиннэ мэдэжэ. Женевскэ зүблөн дээрэ Хидадай Арадай Республикын баримталан эб найрамдалай ба тааралдалгын хараа болол хадаа эб найрамдал хүсгэшэ бүхы арадуудта халуунаар дэмжэглээ һэн. Уласхоорондын арсалдаата асуудланууды шийдхэгдэ Хидадай арадай агууехэ гүрэнэй шухала үүргэтэйһэн Женевскэ зүблөн баталаа.

Холбоото Штадуудай эсэргүүсэлэй политика хадаа уласхоорондын харилсануудай системэ дотор, тэрэ тоодо Нэгдэмэл Нацануудай Организацида өөрингөө хуулта хуури ээлхэ ябадалын зурган зуун миллион арадад наад тойбо татадаг зохиосгүй байдалай гансахан шалтагаанин болонхой. Энэ политика хадаа колониална богоошлогын гэнжые талалан хаяһан хитад арада американска капиталистуудай дургүйтэлгээ, уласхоорондын түгшүүриле хурсадхаха гэнэ эрмэлзэлгээ үндэһэнэ. Гэбэшье, арадай Хитад тушаа США-гэй агрессивнэ политика хойно хойноооо буруу хүрэнэ. Континентальна Хитада гоминдановска хархисууды бутта сохилго, Корейдэ американска интервенцинуудай диллэлгэ, Хитад тушаа хэлгэһэн экономическа блокадын буруу хүрэлгэ хадаа Хидадай Арадай Республикын уласхоорондын нэрэ хүндын ургаха, тэрэнэй хүсэ шадалай бэхжэжэ ябадала хүргөө.

Агууехэ хоёр гүрэнэй—Советскэ Союзай ба Хидадай Арадай Республик хоёрой хани барисаан хадаа эб найрамдалай бата бэхи түшэг тулуури, уласхоорондын проблемүүдэ бүхы хүн түрэлтэндэ аша тунхайгар, бүхы дэлхэй дээрхэ эб найрамдала аша тунхайгаар шийдхэгдэ улам ехэ нүлөө үзүүлжэ байгаа агууехэ, дабагдашгүй хүсэнтэй мүн. Советскэ ба хитад арадууд хоорондоо ахадүгшэй союз ба эдлэршгүг хани барисаа, шэнэ ажабайдал байгуулагда, эб найрамдалай хэрэгтэй түлөө тэмсэлдэ ашагтай хайн харилсан ажаллаһан ба харилсан туйлаһалсага тогтоогоо, тэндэ үдэр бүрн бэхжэжэ байна.

Советскэ Союз дотор коммунизм байгуулгын амжалтанууд, Хидадай Арадай Республикын туйлаһанууд, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө демократическа ороноудай нинтэ тэмсэл хадаа түүхэтэ событинуудай бүхы ябасада, бүхы хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ туйлай ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Советскэ хүнүүд хитад арадай зоёһон байгуулгын ажалар ехэтэ хонирхоно, Хидадай ажалшад туйлаһан элитэ ехэ амжалтанууды ехэ омогорхойтойгаар амаршана. Хидадай Коммунистическэ партиин зоёһон, социализм байгуулгын агууехэ программы амжалтатгайгаар бөлүүлхынь тэдэнэртэ үнэн зүрхэһөө хүсэнтэй.

Агууехэ хитад арад мандала болтогой!

Хитад арадай шалгадамал вожд —Хидадай Коммунистическэ парти мандала болтогой!

Советскэ Союзай ба Хидадай Арадай Республикын арадуудай агууехэ хани барисаан оршон мандалжа, бэхжэжэ байг лэ!

Хитадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэл гүйсэһэн ойдо зориулагдаһан баярай заседани Москвада болобо

Хитадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэлэй ой гүйсэһэнэ зориулагдаһан баярай заседани Москвада Союзуудай Байшангай Колонно зал соо сентябриин 30-да болоо. Профессионона Союзуудай Бүхэ-союзна Центральна Совет, харин ороноудтай культурна холбоо байгууула Бүхэсоюзна общество, СССР-эй Культурын министрство, советскэ уранзохоболшодой Союз, эб найрамдал хамгаалаха Советскэ комитет, советскэ эхэнэрүүдэй Антифашистска комитет, советскэ залуушуулай Антифашистска комитет, политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна общество энэ суглаае эмхидхэһэн байна.

Хабаадагшад дунда — СССР-тэ айлшалажэ ершэн Хидадай ба Монголой профсоюзна делегацинуудай гэгшүүд, индийскэ кинематографиин ажал-ябуулагда, вьетнам-советскэ хани барисаанай обществон делегаци, тэршэлэн Москвада түлөөлэгдэһэн хэдэ хэдэн посольствонууд болон миссионуудай толгойлгосход ба тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд бин.

СССР-эй Культурын министрн нэгдэхи орлогшо С. В. Кафтамов суглаа нээгээ. Тэрэ хадаа бүхы хабаадагшад ханал болдоые мэдүүлэн, алдарт ойтойнь дашарамдуулан агууехэ хитад арадые халуунаар амаршала, шэнэ Хитадые байгууула хэрэгтэнь саашаадаа амжалтанууды туйлаһан тэрэндэ үнэн зүрхэһөө хүсэнтэй.

«Хидадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэлэй ой» гэнэ элид-

хэл хэтын тулада ВЦСПС-эй түрүүлэһын орлогшо Л. Н. Соловьёвто үгэ үтэбэ.

Ороной экономическа ба политическэ ажабайдалда, тэрэнэй промышленностиин, хүдөө ажыхын ба культурын хүгжэлтэдэ, шэнэ Хидадай арадай-демократическа байгууулаһан баярай-демократическэ партиин хүтэлбэрээр хитад арадай туйлаһан амжалтанууды годорхойлон хэлээ.

—Хитад арадай национальна агууехэ хайндэр — Хидадай Арадай Республикын тогтоогоһон үдэртэй дашарамдуулан,— гэжэ нүхэр Соловьёв түгсэхэдэ мэдүүлээ,— ахадүгшэй таһаршагүй хани барисаанай өөрингөө хани, агууехэ хитад арада, социалистическэ ажабайдал зоёхо хэрэгтэ шэнэ амжалтанууды туйлаһан советскэ арад халуунаар хүсэнтэй.

Эдэ үгнүүдэнь нэрбемэ алыга ташалгаар утгадаа.

Нэрбемэ алыга ташалгаар утгадан Посол Чжан Вэнь-тянь хитад арадай ба Хидадай Арадай Республикын Правительствон үмэнэһөө советскэ хүнүүдтэ халуун амаршала хүргэбэ. Шэнэ ажабайдал зоёһондоо арадай Хидадай амжалтанууд тухай, советскэ ба хитад аралдууд хани барисаанай агууехэ хүсэнтэй тэрэ хэлэбэ.

Түгсэхэдэнь ород хүгжэмэй классигуудай, тэршэлэн советскэ ба хитад композиторуудай зоёһонуудаар ехэ концерт болоо. (ТАСС).

Хитадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэл гүйсэһэнэй хүндэлдэ

Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһан табан жэл гүйсэһэн ойе манай ороной ажалшад үргэнээр тэмдэглэжэ байна.

Промышленна предприятинуудта, хүдэлмэришэнэй болон хүдөөгэй клубуудта, хургуулинуудта хөөрөлдөөн болоно, лекци, элидхэлнүүд хэлгэһэн. Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществон гэгшүүд хадаа «Социализм байгуулагда агууехэ хитад — арадай туйлаһан амжалта», «Хидадай Арадай Республикын туйлаһан экономическа болон политическэ амжалтанууд», «Хидадай героическа поэзи» гэнэ тэмээр Молдавын гороудууд болон тосхонуудта лекцинуудые уншана.

Хара Далайн пароходствын «Победа» гэжэ теплоходо, «Сухона», «Иркутск» болон бусад судануудта арадай Хитад тухай үнгрэгдэһэн хөөрөлдөөнүүдэе Одессэдхи морядууд ехээр хонирхон шагнаа. Хаяхан тамаралгана бусажа ершэн «Ленинград» гэжэ танкерэй морягууд хитад ханинартайгаа уулзаһан тухайгаа Одесскэ портдохи нүхэдтөө хөөрөжэ үгөө.

Мянга шахуу залуу хүдэлмэришэд, студентүүд болон хургуулиин хургалшад Баку городской залуушуулай вечертэ хабаадаа. Советскэ залуушуулай делегациин Хитад ошон тухай Азербайджанай ЛКСМ-эй секретарь Н. Гаджиевай хэһэн мэдээлые сугларгаһад ехээр хонирхон шагнаа. Баквгай предприятинуудта үйлдэбэрин практика гаража байһан Хидадай бүлэг студентнуудые вечертэ сугларгаһад халуунаар амаршалаа.

Агууехэ Хидадай зэргэлжэ байдаг Тянь-Шанска областин ажалшад сүлөөтэ Хидадай национальна хайндэрые баяр баясхалтангайгаар тэмдэглэжэ байна. Энэ баясхалта

үдэртэ зориулагдаһан суглаанууд болон вечерүүд предприятинуудта, эмхи зургаануудта болоно.

Хидадай Арадай Республикын байгуулагдаһан табан жэл гүйсэһэн алдарт ойдо зориулагдаһан Ленинградтахи искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй байшалад сентябриин 29-дэ болоһон вечер туйлай ехэ хани барисаанай оршон байдала үнгрөө. Шэнэ Хидадай амжалта тухай элидхэлэй хуулээр концерт харуулагдаба. Ленинградта дээдэ хургуулинуудта хуража байһан хитадай студентүүд концертдэ хабаалсаа. М. Е. Салтыков-Щедринэй нэрэмжэтэ публична библиотекедэ нэгдэһэн номой выставкы, СССР-эй уранхайханай академин научна библиотекедэ Хидадай уранзурагай искусствода зориулагдажа эмхидхэгдэһэн выставкые леинградтайхид ехээр хонирхон хараа. Баруун болон зүүн ороноудай искусствын Киевскэ музейд элэ үдэрнүүдтэ хүнүүд олоороо ершэ. Хоёр зал соо табигдана Хидадай гайхамшагта уранзурагы, графика, скульптура болон уран гоёор ниллэгдэһэн элдэб зүйлүүдые хаража хүнүүд ехээр хонирхоно. Мүнөөдэр Киевэй хэлэ хэдэн клубууд болон кинотеатруудта мүнөө үечн Хидадай плакатууд болон элдэб зурагууд табигдана.

Хидадай Арадай Республикын байгуулагдаһан табан жэлэй ой гүйсэһэнэ зориулагдаһан кинофестивальнууд Харьковта, Львовто, Читада, Владивостогто, Казаньда тэршэлэн бусад гороудта эмхидхэгдэнэ. «Буурал толгойтой басаган», «Бвлад соллат», «Вочота № 6», «Хидадай басагал» гэжэ ба Хидадай бусад фильмууд харуулагдажа байна. (ТАСС).

Мао Цзэ-дун Советскэ Союзай правительствена делегацинтай уулзаба

ПЕКИН, сентябриин 30. (ТАСС). Хидадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун Хидадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэлэй ойе хайндэрлэгдэ хабаадаһын тулада Хитада ершэн Советскэ правительствена делегацине толгойлошо, КПСС-эй Центральна Комитетдэй секретарь ба СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэгшүүн Н. С. Хрущевтой, тэршэлэн делегациин гэгшүүд: СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшын нэгдэххи орлогшо Н. А. Булганин, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо А. И. Микоян, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ Н. М. Шверник, СССР-эй Культу-

рын министр Г. Ф. Александров, «Правда» газетын главна редактор Д. Т. Шпигель, КПСС-эй Московскэ горкомой секретарь Е. А. Фурцева, Узбекскэ ССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностины министр Я. С. Насриддинова, СССР-тэ Хидадай Арадай Республикда байдаг Посол П. Ф. Юдин, КПСС-эй ЦК-гэй таһагые гэгшэ В. П. Степанов гэгшэлтэй сентябриин 30-да үдэрэй 3 часа уулзаба.

Уулзалгын согоходо Чжу Дэ, Лю Шаоши, Чжоу Энь-лай, Чинь Юнь, Дун Би-у, Линь Бо-шэюй, Пин Чэ-хуай, Пин Чжэнь Дэ Сюэ пин, Дэ Цзы-хуэй, Ли Фу-чун гэгшэд байлсаба.

Хитад арадай драмын удхаар советскэ композиторай зоёһон оперо

Корчмарев ССР-эй искусствонуудта габьяата ажал-ябуулагдаша композитор К. Корчмарев «Буурал толгойтой басаган» гэжэ мэдээжэ болоһон хитад арадай хүжэмтэ драмын оперо «Хүйбүүнэй зол жаргал» гэгшээр бэшэжэ дүүргэбэ. Тэрэ

зоёһон соогоо хитад арадай дуунуудай алыга хэрэглээ. Бүхэроссийска театрална обществон советскэ оперын ансамблиин гүйсэдхэлгэ доро радиоогоор дамжуулагдахаар энэ оперо бэлдхэгдэжэ байна.

К. Корчмарев хитад арадай хүжэмтэ зоёһоны үнийнөө хойшо шудална. Московско сиснэүүдтэ табигдаһан хитадай драматургнуудай удаалхай пьесэнуудтэ тэрэ хүжэмтэ зоёһоого: сатирын театрта табигдаһан «Пролетая чаша», Е. Б.

Вахтанговай нэрэмжэтэ театрта табигдаһан «Буурал толгойтой басаган». Хоорто ба симфоническа оркестртэ зориулжа бэшэһэн «Сүлөөтэ хитад» гэжэ сонитынгээ түлөө К. Корчмарев 1951 ондо Сталинска шанда хүртэһэн байна. (ТАСС).

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Ажалшад эрилтэд анхаралтайгаар хандаха

(Рейдовэ бригадын материалаар)

Улан-Удын Городской Советэй гүйсэдком. Энэ үдэр гүйсэдкомой түрүүлэгш нүхэр К. В. Гурьяновтай уулзахаяа хори гаран хүн спиосогтэ бэшгэдээд, 11 час болохы хүлээж эндэ тэндэ шуна. Сугларашадай олонхинь гэр байрын асуудалаар ерэнхэй.

Ажалшад эрилтэ болон мадуулэгшүүд хэр зэргээр хаража үзэнэб, мүн хэрэгээр ерэнэн ажалшадтай уулзалга ямарар амхилхэгдэнхэйб гэнэн асуудалаар Улан-Уда городской ажалшад депутатудай Советүүдэй гүйсэдкомой худалмэригтэй манай рейдовэ бригадын гэрүүд нанхан танилсаба.

хүнүүд олон байгаа. Эндэ сугларашадтай олонхинь түрүүлэгшүүд эрээ бэшэ. Эдэнэй дунда 5—6 жэлэй ябалалтай хүнүүдшье бин. Зариманинь 20—30 минутын табилга абажа ерэнэн аад, 3 часай турша соо хүлээх баатай болоно. Жэшэнь, багша Богданова гэр байрын асуудалаар зургаадархи жэлээ ябадал хэнэ. Иймэ баримтанууды бэшэхэ болоо наа олон.

кабинетдээ гарахадаа энэ эхэнэрэй шэг шарайн аягүйхэн хэбэртэй хэн. «Юун гэнэб?» гэжэ асуухада «юундэ ерэнэб, бин болохоцоц үгэхэбди» гээд лэ дүүрэнхэн байха юм.

Тинхэдэ үшөө нэгэ баримты хаража үзэе. Эндэ нуугааша гурбан үхйбүтэй эхэнэр багал Советскэ Армин албанһаа ерэнэн хүнэй тамган Алексеева:

Мүн хөөрлөдөнэй үедэ нүхэр Колосовто хэды дахин өөрны аппаратай худалмэришэд ороно, гарана гэшэб! Тэндэ телефонной ханхнаан, 10—20 минутын хөөрлөдөн таһарнагүйл!

— 1953 ондо армһаа ерэнэнхээ хойшо Улан-Уды дүүрэн гэр байра бэдэрээд, юмэ олохогүйдөө Горсоведэй гүйсэдкомдо ябадалтай болоо нэмди, — гэжэ хөөрэнэ. Нүхэрнын автогаражда худалмэришлэ, мүнөө хааншые байха байрагүй. Тээд, Горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэд эрхэдэ, мүнөөхил «гэр байрын бин болохотой сасу үгэхэбди» гэхэнээ ондоо юмэ хэлэдэггүй. Ядахада нүхэр Алексеев Обороннын министрстводэ гомодол бэшэн байгаа. Тус гомодолы министрствондэ абан дары Горсоведэй гүйсэдком 17-дохи ээлжэнхээ нэгэдэхидэ бэшгэдэнхэйт гэжэ харюусаад, ондоо бүтэнхэн юумэн гэжэ үгы. Тэрэ сагна хойшо хэдэн харын үнгрбэшые хубилалта болоогүй. Нүхэр Алексеева гуйлтынгаа харюуе хүлээжэ ядахада хэдэн неделын саада тээ Горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Ветлужскийда ороһон байна. Нүхэр Ветлужский туһа хурдгын орондо «Хайралнаб даа, тээд, туһалха арганын үгы» гэжэ гоёор үгэхэнээ ондоо юушые хээгүй. Мүнөө энэ эхэнэрэй орохонд хөөрдохи ээлжэндэ бэшгэдэнхэйт гэжэ хэлээ.

Горсоведэй болон Городской райсоведүүдэй гүйсэдкомудай түрүүлэгшүүд юундэ «бин болохонд үгэхэбди» гэнэн ёдон ганса үгэтэй, алгаша дэлгэжэ шуна гэшэб? Манай город соо үлүү байра, талалга эзэлээд байдаг айлууд яһала олон ха юм. Тээд, энэ үлүү талмайтай гэрэй эзэл 150—200 түхэригөөр хүнине оруулжа, «өөдөө хараад, хүлөө жинжэ, хүйһэндөө нёлбожо хэбтэнэ» гэшэл! Жэшээлхэдэ, Куйбышевэй нэрэмжэтэ үйлсын 28-дахин гэрэй 12-дохи квартирада Брянская гэжэ эхэнэр 3 комнато кухнигайнь эзэлээд байдаг. Энэ эхэнэр жэлһээ жэлдэ хоёр комнатодоо 150—200 түхэригөөр хүнүүдые оруулдаг байна шуу. Тинхэдэ мүнөө энэ эхэнэрэй нэгэ комнатодон 150 түхэриг түлэхөөр худалмэришэн Поповой бүлэ оронхой. Нүүгэдэ комнатодон Силюк гэжэ эхэнэр баха хүлөөр оронхой. Мүн Сталиной нэрэмжэтэ үйлсын 21-дхи гэртэ Д. Маркисова ажануудаг. Энэ эхэнэр гэртээ хүнине байлгаад, өөрөө Яруунын аймагта хурьгандэ байдаг. Энэ эхэнэр гэрээ ондоо хүндэ үгэхэгүйн тула 4—5 араа болоод лэ эржэ, бээ харуулаад бусдаг юм. Иймэрхүү баримтанууд олон.

Энэнэй нүүлээр сэргэй албаны хүн ороод: «Би түрүүлэгшэдэ орохо хүсэлэнхэйб» гэжэ секретарьта хандаба.

Тинхэдэнь мүнөөхи секретарь «хүн зон олон, бэшэлгэ дүүрээ», — гэжэ харюусаба.

— Яаха гэшэбди, аяар февраль һаранһаа хойшо городской архитектор нүхэр Л. П. Юхим нэгэ заахан асуудалыснин шиндхэнгүйл! — гээд нүхэр Окладников секретарьта тайлбарилна.

Тээд, секретарь нүхэр Воловикова ямаршые гуйлты дүүргэхээр бэшэ байгаа нэн. Тэндэ уулзалга хүлээжэ нуугшадай хэнинишьеб, хүлээхынь нүхэр Окладниковта дуралхыба. 4 часнаа үлүү хүлээһэнэй нүүлээр Окладников одоошые түрүүлэгшэтэй уулзажа, асуудалдаа харюу абахын орондо «нүхэр Юхим, хэээ энэ асуудал шиндхэгдэхэ юм?» гэнэн асуудалтай резолюци бэшэнхэй саарна баряад гаража эрээ нэн.

Мүн энэдэ хүлээжэ нуугшадай дунда Советскэ Армһаа ерэнэн Кириков гэжэ хүнэй тамган заахан ба сагантайгаа шуна. Үгэһөө улмажалан тэрэ эхэнэр манда ингэжэ хөөрбө: «Бидэнэр 1953 оной халуун намар байхала Горсоведэй түрүүлэгшэдэ түрүүлэгшынхэ ороо нэмди. Тинхэдэ нүхэр Гурьянов «гэр байрын бин болохотой сасу үгэхэбди» гэжэ хэлээ нэн. Тээд, «бин болохо гэрыень» мүнөөдэр болотор хүлээгэдэб. Түрүүлэгшын

Тиним хүнүүдэй гэртэхи үлүү талмайнууды абажа гэр байрагүй ажалшадта үгэхэ хэрэгтэй. Дурсагданһан гүйсэдкомудай хүтэлбэрилгэдэ нимэ хойрог ношо байдалдаа дары усалдажа, ажалшад эрилтэдэ анхаралтайгаар хандадаг болохо ёһотой.

«Бурят-Монголой үнэн» газетын рейдовэ бригада: А. Ковалева — БМАССР-эй Министруудэй Советэй инструктор, Б. Цыремпилов — «Бурят-Монголой үнэн» газетын тусхай корреспондент.

Колхознигуудта зорюулагдан элидхэлнүүд

Прибайкальска аймагай Сталиной нэрэмжэтэ колхоздо һонирхолтой элидхэлнүүд зорюулагдэб болоо. Колхозой гол центр болохо Кома ниотатта һаяхан «Эрдэм ба шажан» гэнэн элидхэл нүхэр Чиркин хэлээ. Элидхэлы 60 гаран хүнүүд шагнажа, эхээр һонирхоһон байна.

Мүн Бурдуково тосхондо «Уласхоорондын байдал тухай» элидхэл КПСС-эй айкомой пропаганда, агитацион таһагыне даагша нүхэр Шинкуло хэбэ. Тэндэхи фельдшерскэ пунктыне даагша М. Ильина «Архида шуналгын хорон тухай» гэнэн хөөрлөдөө-

нүүдые колхозой бригадануудта үнгэргөө.

Мүнөө долоон жэлэй нургуулин багша К. А. Раднонов «Шажанай хархис хорото удхашанар» гэнэн элидхэл бэлдэжэ байна.

Г. Ильин.

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагша

СУУТА ХОНИШОН

Наран үшөө гараадуй. Мандаха байгаа нарые угтан, сэлмэг сэгэн агаарта болжморнуудай ирагуу һайханаар жэргэжэн шагандаа. Эндэ тэндэ хото хоройн захар алаг туунуудай шуулалдаха абан, оройтожо һэрһин петухууд сошормогоор үрьдэлэн хуугайлань шубуунай фермын зүгһөө дуулдана.

зундаа, намарай эхээр хүхэ ногооной үедэ адууһа малай олоһон атар тарганинь үсөөхэн лэ үдэр со алдагдадаг бишуу. Тээд, малые таргалуулха гэшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Мүнөө шара набшын халуунай үедэ үлөөгүүр үүр сүүрээр бэлшээрлэдэ гаргажа, үдэртөө 3-һаа үсөөн бэшэ уһалжа, үдэшлэн харанхы болотор адуулалда, хонидой таргалха, хүсэ шадалаа нэмэхэ эгээл таатай зохид сар болоод байнал даа. Зундаа, намарта таргалһан хонид түрүүшын хүйтнһөө сошордожо турдаггүй, тэрэнине ядабаригүй утгадаг. Хүйтнэй болон сасуу тэдэнине зүбөөр эдэлүүдээд, харууһалаад байхадэ шадал-тамираа хонид алдасагүй

байдаг, түрэнэн түдһын тамригил, һэрүүг огомүүд байдаг гэжэ бин өөрынгое арба гаран жэлэй дүршлөө ойлгобо,— гэжэ Намса Цыбикжапова хөөрэнэ.

Долгион байһан таряанай хадаган сасуу, малнуудаа солоомын зуурта адуулалда туугаад лэ хони, үхэр адуулаашад һубарилдан гарана. Бултанһаа түрүүлэн Намса Цыбикжаповай хонид гаража малай гэшэжэ үрьдэггүй амгатай, шэмэтэй полидо хүдэлэнгүй тогтожо, бэлшэнэ.

«Өөрынгөө ажалай дүй дүршэл тухай хөөржэ үгыт» гэжэ хандахамнай, нүхэр Цыбикжапова хэды удаахан байд гээд «хүнһөө хэтэрмэ үлүү, тингэрээ илгаршааршые минни бүтээжрхнэн, хэжэрхнншые тиним эхэ юун байгаадхиха нэм даа» гэжэ хитүүшэрхэн, даруу аалиханаар хөөржэ ахилнэ.

—Ямаршы ажал хэхэдээ тэрэндэ үнэн зүрхннһөө дурлажа, бүхы хүсэ шадалаа үлгэжэ, хүдэлжэ байһан хүнүүдэй булгадаа эбтэй зетэйгээр, нэгэ зорилготойгоор эрмэлзээгүйдэ һайн үрэ дүн гарадаггүй гэшэ. Бишые, намтай хүдэлжэ байһан хүдэлншые хони харууһалха, үсэхэ эхэл дуратайбди. Үсөөхэншые наа, билэнэр тон эбтэй, нэгэ һаналтайбди. Шэнэ, түрүү юумые ойлгохо, шудалха, тингээд тэрэнине ажалдаа хэрэглэхэ гэжэ эхээр хүсэдэг, оролдодог байнабди, — гэжэ ажалайнгаа дүршэл тухай Намса Цыбикжапова хөөрэнэ.

Ждановой нэрэмжэтэ колхоз хонидонгоо үлгээр һайжаруулхын тулада август һарада алтайска үлгэртэй нарин ноһотой 30 хусануудые худалдаха абаа. Эхэ хонидонгоо тураагүй, хүсэ шадалаа

Хонин хүрэгөө олошоруулхын түлөө тэмсэе

Хонидоо эртэ хурьгалуулхманай

Манай Байгал шадарай үргэн уужам тала дайдала илангаа ашаг олзо эхээр үгэдэг нарин ба нарибтар ноһотой хониды олоор үсхэбэрилдэг болохо хэрэгтэ парти, правительство онсо анхаралаа хандуулжа байна. Энэ зорилгыне амжалтатайгаар бөдөлүүлхын тула манай колхоз хониды искусственна аргаар август, сентябрь һарануудта ороондо оруулаад, үбэл эртэ, үбнэ тэжээлэй элбэгтэ хурьгалуулха түрүү аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиндээ нэн. Тингээд үнгрэгшэ зундаа бэлдэхэлэй эхээн хүдэлмэрин пункт Искусственна үржүүлэгшын пункт нээгээд, хэрэгтэй бүхы түхээрэлтэнуудые бэлдэхэнэ, хусануудаа һара урдуур һайн тэжээлдэ табилһан байгаабди. Гадна, искусственна аргаар үржүүлэгдэхэ хониды илгэжа, нэгэ отара бин болгодоо нэн.

Хусанууда һайн тэжээлдэ байлгажа амарууһанайнгаа һүүлээ (хадхад һара тухай) үржэнүүдынь шангажа үзэхэмнай үшөөл хүсэд шанаржаагүй байгаа. Тинхэдэнь билэнэр хусануудай тэжээлэйнь нормые ондоо болгожо, үндэгэ, морковь, шара будаа гэхэ мэтые нэмэжэ үгэхэн байнабди. Тингээд хонидоо искусственна аргаар үржүүлхынгээ 10 хониг урда үржэнүүдынь дахин шангажа үзэхэмнай һайн шанартай болоһон байгаа.

Энэ үедөө мүн тэршэлэн ороондо оруулагдаха хонидоо һайн бэлшээринүүдтэ адуулжа байгаабди. Тэдэнэй хурьгалдынь эхэнэ эргэн-лээ һалгаагдаһан юм.

Тингээд август һарын хууһаар хонидоо искусственна аргаар үржүүлжэ захалаа нэмди. Сентябрьни 10-да 250 хонид энэ аргаар хусадэ ороод байба. Энэ сарта хонид ороондо яһала һайнаар ородог байгаа.

Хониды искусственна аргаар үржүүлжэ, эртэ ороондо оруулаад, эртэ хурьгалуулжа колхоз бүхэн шадала байна. Гансал зоотехнигүүд болон колхозой хүтэлбэрилгэдэ эдэххи үүсхэл, оролдогто гаргаха ёһотой. Манай колхозой правленин түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов хонин үсхэбэрилгын түрүү аргануудые нэбтэрүүлжэ хэрэгтэ эхээн хүсэл оролдогто гаргажа байдаг.

Һаяын үдэрнүүдтэ хонидоо хусадэ оруулжа эхилхэмнай. Энэ хүдэлмэридэ мүн лэ һайнаар бэлдэхэбди. Саашадаа билэнэр хонидоо гол түлбэ январь, февраль һарануудта хурьгалуулдаг болохо гэжэ шиндээбди.

Н. Быченко, Закаменай МТС-эй «Победа» колхозой устакво зоотехник.

Залхуу зоотехник тушаалһаа сүлөөлөгдөб

Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозуудта үбэлдөө хониды хурьгалуулхын тулада зунай сагта ороондо оруулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулалдаа. Эндэ август соо олон хонид хусадэ ороһон тухса ёһотой аад, һарын дүүрхэдэ бүлбэ оройдоол 20-оод процент дүүргэдээ байгаа.

Энэ гэгдэл юун дээрһээ болооб гэхэдэ, МТС-эй хүтэлбэрилгэдэ — директор нүхэр Коротков, главна зоотехник нүхэр Файбусович гэгшэд хониды зунай сагта хусадэ оруулха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаа. Хониды хусадэ оруулха хүдэлмэри танай эндэ яахалаа муугаар ябуулалдаа гэжэ зоотехник нүхэр Файбусовичаа асуухада, колхозуудар яаха гэхэдэ машинагүйб

гэжэ харюусаһан байна. Үнэн дээрээ, тэрэ машинашые үгы бэшэ, харин өөрөө залхуу хойрогтоо хүдэлмэрилдэг. Юуб гэхэдэ, июль һарада тэрэндэ нэгэ хүнгэн машина, август һарада ашаанай машина, мори үгтэдэг байһан юм.

Зунай сагта хониды хусадэ оруулха хүдэлмэрине тоонгүй, даалгараһан хэрэгтээ хойрог ноһоор хандаһан дээрһээ МТС-эй главна зоотехник нүхэр Файбусович Хүдөө ажахын министрствын приказаар ажалһаа гаргагдаба. Мэргэжэлтэдэ эрилтэ хэлдэггүй, энэ шуһала хүдэлмэрине мүн лэ хүсэд тоологгүй байһан МТС-эй директор нүхэр Коротковто ыговор соносохгодо.

А. Хилтухинов.

Хонидоо искусственнаар үржүүлнэ

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой малажалай гол һалбаринь хони үсхэбэрилдэг юм. Сибирьтэ, тэрэ тоодо манай республикада нарин ба нарибтар ноһотой хониды олоор үсхэбэрилдэг болохо тухай КПСС-эй ЦК-гэй февральско-мартовска Пленумэй шиндхэбэринүүдые бөдөлүүлэн, энэ колхозой хонидоо мүнөө эхэ хонидоо искусственнаар үржүүлжэ байна. Искусственна үржүүлгын хоёр пунктын эртэнхээд залбарилдажа, һайнаар бэлдэхэгдэнхэй, «Элита» классай хусануудай шангажа, һайн тэжээлдэ табилһанай ашаар мүнөө эндэ хониды искусственнаар ороондо оруулха хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулдажа байна.

Мүнөө колхозой хонидой хоёр фермэдэ 200 гаран хонид искусственна аргаар үржүүлэгдээд байна. Осементорнууд Г. Ричнинова, Л. Дамчаева гэгшэд хониды энэ аргаар һайнаар үржүүлнэ.

«Коммунизм» колхозой хонидоо энэ жэлдэ хониды искусственнаар ороондо оруулха даалгаража яабашы дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

М. Майоров.

Научно-техническэ харин ажалалгын талаар Советско-Болгарска Коммунист сессии тухай КОММУНИМЕ

СССР-эй ба Болгарини Арми Республикын хоорондо научно-техническэ харилсан ажалалгын талаар Советско-Болгарска Коммунист табадахы сессии энэ оной сентябрь түрүүшын хахадта Москвада болжэ дүүрээ.

Арадай ажахын элдэб һалхууудта туйлагданһан научно-техническэ дүй дүршэлые хоёр ороондо андалдан абалсаха асуудалнууды сессии хаража үзэбди.

Баталагдаһан Протоколой Советскэ Союз хадаа эдэ хонидоо промышленностини предприятия дай типовой проектнууды, аажахын машинанууд болон бусад эсбэгүүдые, Болгарини ажаахыда хэрэгтэй болохо энэ техникэска ба бусад түхээрэлгэдэ үйлдэбэрилгын, хара металл хэгдэлэг зарим түхэлэй продукция хүнгэн ба эдэ хоолой мышленностини продукция лон медицинскэ препараты үйлдэбэрилгын техникэска проекты түхээрэлгэдэ документалда 1954—1955 онуудта Болгарини дай Республикада дамжуулан байба. Тэршэлэн Советскэ Союз хөдөө ажахын ба промышленностин зарим һалбаринууд СССР-эй амжаран туйлалтанууд танилсахын тулада болгарска гэгшэдтэ эрхэ байба. Мүн СССР хадаа уртамалуудай хорто тэмсэхэ, малажалай ажал хүдэлмэринүүдые механизациа Болгаридэ нүүрлэнэй шахталдые проектировалхэ болон сад асуудалнуудаар заабари хын тулада мэргэжэлтэдые Болгаридэ эльгээхэ байна.

Болгарини Арадай Республикында сад, виноград тарилһан овошы болон бахчева культурануудые ургуулгаар, арахис кунжутта тарилгын агротехникы, жэмэс болон овошы буйлуулгын талаар Болгарини амжаран үйлдэрини дүй дүршэл болон научно-техническэ туйлалтануудтай Советско-Союзай мэргэжэлтэдые 1954 онуудта танилсуулха байна.

Тэрэнһэ гадна, хүдөө ажахын тарилһан культурануудай үржүүлгын андалдан абалсалга Протоколы харалагданхай.

К. Марксын, В. И. Лениннэ зохёолнууд Румынида хэблэгдэб

БУХАРЕСТ, сентябрьни телеграф агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, «Литическэ экономини шуужал тушаа» гэжэ Карл Марксын элдэлые, мүн В. И. Лениннэй зохёолтаид 7-дохи томьёе политическэ таратурын гүрэнэй хэблэл хэблэ гаргаба.

алдаагүй байхадэ эртэ үбэл хурьгалуулхын тулада июль, август һарануудта бүхы шахуу эхэ хонидоо ороондо оруулаа. Тинхэдэ бултыне искусственна аргаар үржүүлһэн байна. Эртэ үбэл гараһан хурьгал элүүр энхэ бэстэй байдаг, зундаа түргэн эхэ боложо, таргалжа үрүүдэд, түрүүшын хүйтэнэй буухада бээ хүсэхэн багжагар хонин болонхой байдаг. Тингээд тэдэнэр намарай ольшон хүйтэнээр борьбо дээрэ бохиножо, дааража тулгидаггүй юм. Тэрэнһээ гадна томо болон хурьгалдаа нилээд эхээн нэмэлтэ ноһон абтадаг.

Намса Цыбикжаповна эхэ хонидой хурьгалһаань түрүүн, мүн хурьгаллашые байхадань эхэ оролдоотойгоор харууһалдаг. Хурьгалха болонхой хониды түрэхөөнь хэдэн үдэр урид илгэжа, үлэмжэ һайн үбнэ, концентрированнэ тэжээл элүүлдэг юм. Хонидой хурьгалан сасуу түрүүшын үдэртэ Намса тэдэнэ өөрөө харууһалдаг.

—Энэ жэлдэ хурьгадаа базово-кошарпа аргаар, тулгидэлгүүй байрлада түлжүүлһэн байнабди. Тэрэниэй эхэ һайн байгаа. Хурьгалдай үбнэ-лүлжэ, бахигар, элүүр бэстэйгээр төлөө. Хурьгалсааршы эхэнүүдынь һайн шанартай, бороо хурда угаагдаагүй лючерно-бобово үбнээр, концентрадаар, набашаата тэжээлээр эдэлүүлдэгбди. Шулуун даһна дуратай сагтаа долбохынь табидга байнабди. Хурьгадаа түрүүшын 5—7 хонигто эхэтэйнь байлгадабди. Хэрбээ эхирлэнэн гү, али шадалаар һулахан хурьгалдай гарбал эхэтэйнь сугтань арбашы хонидууд болохо юм. Тингээд шадалань бага хөөрнэ хурьгадаа илгаад лэ тэжээдэгбди, — гэжэ Намса хөөрэнэ. Хони харууһалха түрүү арга дүршэлые зорингойгоор, шадалаар хэрэглэнхэнгээ ашаар, Цыбикжапова һайн амжалтанууды туйлана. Хэрбээ нүхэр Цыбикжапо-

ва 1953 ондо 100 эхэ хонинһоо 108 хурьга абаһан наа, мүнөө жэлдэ 120 хурьга абаа. Тинхэдэ 8 хонининь эхирлэнэн, нэгэ хонининь 3 хурьга гаргаһан юм. Зүбөөр харууһалһанай ашаар тэдэнэршые булгадаа һайнаар түлжэжэ, томо болоо. Намса Цыбикжаповай хонид тоо толгойгоо талаар олошорхоһоо гадна, жэл эрхэ бүри ноһоо эхээр үгэдэг боложо байна. Жэшээлхэдэ, 1954 ондо хонин бүхэнһөө 3 килограмм шахуу ноһоо гэхэ гү, али нелдонхойһоо 800 грамм ноһоо хонин бүхэнһөө эхээр хайшлалһан юм.

Ждановой нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна организаци хонидоо дулаан байраар, үбнэ тэжээл хангахын тулада эхэ хэшээл оролдогто гаргана. Энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо Намса Цыбикжаповай отарада 500 хониной байха шэнэ типовой байра баригдажа дүүргэдэ. Энэ байрадань хониды искусственнаар үржүүлжэ пункт, хурьгалһан хониды болон хурьгалдые байлгаха байранууд зохиоор түхээрэгдэнхэй. Тэрэнһээ гадна 500 хониной байра баригдажа дүүрээ. Тус колхоз 15.000 центнер үбнэ бэлдэхэе түсэбтэй аад, октябрьни 1 болотор 15.200 центнер бэлдэе. Тарла хурьгал хажуугаар мүнөө үбнэ хурьгалгада олон хүн хүдэлжэ байна. Тэдэнэр үбнэнэй хагдартар үбнэ тэжээлдэ 17 мянган центнер хүргэхэ гэжэ тэмсэжэ байна. Тэдэнэй дунда хониний фермынхиды хонидоо ээлжээлэн адуулжа, отарануудайнгаа үбэлжөөнүүдтэ 500 һайса гаран центнер үбнэ өөлжэ хусадэ гарсан центнер үбнэ өөлжэ хүсөөр хурьгаал байба. Энэ хүдэлмэридэ Намса Цыбикжапова, Дымтерн Раднаева ба бусад эдэхтэйгээр хабаадалсана.

Эдэ бүгдын ашаар хонин үсхэбэрилгэ Ждановой нэрэмжэтэ колхозой олоо эхэтэй һалбарни болжэ бай-

на. Хэрбээ 1950 ондо колхоз тоо хогдонхой нүүлээр 2424 хонид тэдэнһээ 38035 түхээрэгтэй олоо һан наа, мүнөө 5718 хонидой, ямаатай болоо. Хони үсхэбэрилгэ 1954 оной гүрэнэй түсэбөе үлүүд дүүргээ. Хонидоо колхозой ноһоо олоһон энэ жэлэй түрүүшын ноһоо 156800 түхээр гү, али 1953 онойһинһоо 4 дахин эхэ болоо.

—Москва ошожо оронойһоо хонин шонидой, түрүү колхозууд дүй дүршэлые нодоөөрөө хараад, дэнтэй танилсаад байхадэаа хонидоо хэды шэнэн эхэ ашар олоо гү, хэа боломор байһандань түлжөөр этнэгэб. Гахай мэтэ 6—9 гү турэдэг хониды хурьгалдай хараба. Эхэнүүдынь манай хониды зэргэ бэстэй даа. 2 пүдү хониды түлгэтэй эрэнүүдые, арбад хониды килограмм ноһоо үгэдэг хониды араб, Тинхэдэ манай хонидой түрүү муул байна даа. Үүлээр һайжарууһа гэшэ бидэ хонидооды эзлэн хала зорилго болоно гэжэ выспэ харанаһанайнгаа нүүлээр ойлгодо, нишудтоо хөөрэнэб. Үүлээрны жаруулха, хамга хонидоо нарибтар ноһотой болгохо бүхы гү, га манла бин гэжэ нүүд хониды тоо ойлгуулнаб. Эхирлэдэг, хурьгал гаргадаг эхэ хонидой үлүү бин болгохонмай гэжэ хөөрлөн нэйнгөө түгэхэдэ суута хониды Цыбикжапова хэлээ.

Аятай дулаахан намарай сүүлэрнүүд үнгрэгжэ байна. Шагдорхондой, Сүхэ голлой эрэнүүд Хапчгай, Дунгийн Адагуудай болон солди добуунууды бүрхөөн Ждановой нэрэмжэтэ колхозой хонин һагууд таран бэлшэнэ. Жаргалта дулаа магтаһан хонидооды солди хүхюун аялга холын орбелууд оройгоор эздэлнэ.

С. БАДМАЕ

Уран гартай мастер

«Коминтерн» гэж олзборилгын артелиин сахи оёдог гурбадах цех Улан-Удэ городской Сталиной үйлсэд байрлана. Энэ цехт ороходомнай хара костюмтай, буржагар үнэтэй, залуухан эхэнэр эндэ өөрийнөө материаллаар захил хэмэе оюулан бо- тинкаа абаад, нэгэ хэды шэншэлжэ, эрьюулжэ, урбуулжа байжа үзөөд, эхээр байрлахан хэбэртэй- гээр энэбхилэн:

— Энэ ботинка ямар мастертай оёоб? — гэжэ цехын начальник Ю. Л. Шадриина асууна.

— Яагааб, муугаар, ханаандатнай таагүйгөөр оёгдонон байна гү, на- шань үгэгты даа, харая, — гээд тэ- рээн тээшэ харбайхадань:

— Угы, угы, харин ханаандамни орходоо бүришье найнаар, тон зо- хидоор оёгдонон байба. Анха мате- риалаа үгэхэдөө манай городто нимээр оёхо юм гэжэ ханаашыггүй гээшэ хаб. Юрэдөөл найнаар оёг- доо... харыг энэ, — гэжэ сэдхэл дүүрэнэр, яаралтайгаар харюусана.

— Энэ ботинкыетнай цехымнай хуушанай мастер Алексей Степанович оёо, — гэжэ Шадрин хэлэнэ.

Тиин тэрэ эхэнэр гомодолой ба ду- радхалай дэбтэр абажа, «Оролдосо- той, найн ажалайн түлөө» мастер А. С. Галкин да баясхалан хүргэнбэ гэжэ бэшэд, юундэшбэ, тэрэ дэб- тэрэй хуудануудыс яража, Алек- сей Степановичта олон хүнэй хүр- гэнэ баясхалан харахадаа, «харин юумыс шанар найнтайгаар, гоёор- шыс бүтээлэг, үнэхөөрөөл уран гар- тай мастер байна» гэжэ ханаа хэ- бэртэй.

Энэ эхэнэрэй гарамсаар Юрий Леонтьевич сахи оёгшо мастернуудай хүдэлмэрилдэг цехтэ ороод, ингэжэ хэлэнэ:

— Алексей Степанович, ботинкаа абаашаан хоёр хүн мүнөөдөр та- наймнай ажалыс багал найшаажа, баясхалан хүргөө, — гэжэ хэлэнэ.

— Найн, найн, үбгэн хүнэй ажалыс тэмдэглээнэин болоол гээшэ. Саа- шадда улам найнаар хүдэлмэрилжэ гэжэ оролдохо ёһотойб, — гэжэ нү- эр Галкин ханаала мушхасагаан байжа хэлэнэ.

— Захил хэһэн хүнүүд халхалтааа ондоо хүниэ мэдэхэе болёо юм гү, Алексей Степанович үдэр бүри баясхаланда, найшаалда хүртөөд бамбалзагшаб, — гэжэ буланда ажаллажа хууфан, улаан майкатай, алабар ячын залухан мастер хэ- лээдхинэ.

— Вася, хэрбээ шинишье урданай гьардеецтэ адляар ажаллаа хаашин захил хэгшэд шамайе хахалгүйш гэнгүй, мүн лэ нимэрхүүгээр хүндэ- лэжэ, баясхалан хүргэе байжа хэ- нэ. Алексей Степановичын үдэр соо хэһэн хүдэлмэрини хахадые гэхэ гү, али 2 паар ботинка оёходонь 1 паар оёжо, даалгабаряа 150-хан процент дүүргэнэ ха юмши... — гэжэ нэгэ бага дурагуйтэн янзатайгаар VIII разрядтай мастер И. Заиграев хэлэбэ...

Алексей Сергеевич Галкин энэ цехтэ 1945 ондоо хүдэлмэрилжэ эхил- лэ хэ. Тиихэд VII разрядтай мастер байгаа. Тиин энэ үе соо эдэбхи- тэй найнаар хүдэлмэрилжэ, үйлдэб- рингөө даалгабаринэ найн шанар- тайгаар ходоодо үлүүлэн дүүргэжэ, тус цехын эрхим мастернуудай нэгэн болоо. Тэрэ хадаа продукцияс ша- нарыс найжаруулхын, шэнэ зүйлэй продукцияс гаргахын тула үнэтэ үүс- хэл гаргадаг, элдэб дуралхалуудыс оруулдаг юм. Жэшээхэдэ, байгаа ондой январьда А. Галкин дулаан ботинка оёхо гэжэ шийдэжэ, тэрэнэ мастер нүхэр Заиграевтай зүбөөд, удаань артелиин правлендэ дурал- хал оруулан байгаа. Тэдэнэй дурал- халыс артелиин правлендэ найн- шаажа, тэрэ сагнаа хойшо шэнэ про- дукция — эхэнэрнүүдэй дулаан ботинка оёгдожо эхилэн байна. Мүнөө цехын мастер бүхэн тэдэнэй хү- тэлбэрээр шэнэ продукция үйлдэб- рилгыс найнаар шудалаа.

Мастер Галкин нёдондо жэлэйнгээ даалгабаринэ июль нарада дүүргээд, гансашье цех соогоо бэшэ, харин артель соогоо түрүү нуури эзэлжэ, «Бурпромсовелдэй» хүндэлэлэй до- када бэшгэдэн, артелиин правле- нин зүгһөө үнэтэ бэлгээр шагна- дахан байна. Энэ жэлдэ эхэнхидээ шэнэ продукция үйлдэбэрилнэ, даал- габаряа нарадаа 150 — 200 процент дүүргэнэ.

Мүнөө Агууех Октябрьска соци- алистическэ революциин XXXVII жэ- лэй ойи найндэрэй хүндэлэлдэ дэл- гэрэн мурьсөөндэ оролсоходоо, нү- хэр Галкин нарынгаа түсэбье 250 процент дүүргэжэ уялга абанхай. Энэ уялгаа ходоодо үлүүлэн дүүр- гэнэ. Жэшээ болгон тэрэнэй сеп- тябрь нарын нэгэ үдэрэйнь ажалай бүтээсыс хаража үзэхэдэ, энэ мастер гурбан үдэр соо хоёр паар ботинка оёхо даалгабаритай аад, нэгэ үдэр соо гурбан паар ботинка оёжо, даал- габаряа 4 дахин үлүүлэн дүүргэжэ.

Залуу мастернуудыс өөрингөө мэргэжэлдэ зоримтойгоор хургадаг. Ямаршыс яаралтай захил үгэхэдэ, хэлэнэ саг соо шанар найнтайгаар хүүргэдэг. Шадрин хөөрэнэ:

Алексей Степанович мүнөө VIII разрядтай мастераар хүдэлмэрилнэ. Найхан «Бурпромсовелдэй» зүгһөө оролдосотой ажалайнгаа түлөө грам- таагар шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер А. С. Галкин ажаллажа байна. Текстын Ж. Ринчиной, фотонь В. Шигиковэй.

Хүдөө нютагуудаар лекцинууд уншагдана

Наяхан БМАССР-эй Культурын министрствын лекционно бюрогой штатна бэшэ лектор нүхэр Ринчинов «Элүүр энхэ» байдалай түлөө» гэнэн темээр лекци уншахаа То- ринин, Эдын аймагуудай колхозуудта гарахан юм.

Мүнөө нүхэр Ринчинов Торин аймагай «Улаан Тор», «Улаан Бур- галтай», «Заветы Ильича» колхозууд- аар, тарянажалай бригадануудаар ябажа, тус темээр бурят-монгол хэл- лэн дээрэ 7 лекци уншаа. Эдэ кол- хозуудаар ябаха зуураа, тэдэнэй ураннайханай самодельностини коллективүүдтэ бодото тулаламжа үзүүлэн байна.

Лектор мүнөө Эдын аймаг ерээд, лекцинуудыс уншажа байна.

Закаменай аймагай, Ворошиловай нэрэмжэтэ томодхондоон колхозой гүшүүд үлшэлэн клубтаа олоороо сугларжа, «Ламын шажанай хоро- то шанар тухай» темээр республикын хизаар ороноо шэнжэлжэ музейн ахалагша научна сотрудник нүхэр Шулуновой лекци шагнаба.

Мүн нүхэр Шулунов Калинин нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гүшүүдтэ болон аймагай бусад кол- хозуудаар ябажа тус темээр лек- цинуудыс уншаа.

С. Цыденов.

Мал үсхэбэрилгэдэ анхаралаа табина

Парти, правительствын түүхэтэ шиндэбэрнүүдээр зоригжон Түнхэнэй аймагай «Путь к комму- низму» колхозой малшад нийтүнгээ гүшүүд толгой олошоруулхын түлөө эршэмтэй найнаар хүдэлмэ- рилнэ. Тус колхоз мал үсхэбэрилжэ 1954 оной гүрэнэй түсэбье бүхэ тү- рлөөрөө дүүргэжэ.

Нүхэр Мункуевай хүтэлбэрилдэг барынган бригада энэ жэлдэ малай байрануудыс олоор бариха, ашаг- лалгада оруулан байна. Мүнөө нийтын алуу мал үбэлэй дулаан байраар хангагдаханай.

Р. Семенова.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

„ДҮҮНЭРТЭЭ ХӨӨРЭЛДӨӨН“*

Сэхьен хэлбэл, үгэмни Сэжэе соошин үлэйэй даа, Шадал соохоно тэрэмни Шамдан туна үгэнэй даа, — гэжэ сборнигоого оролто шүлэг соо Дамба Жалсарав бэшэнэ. Поэдэй шэнэ сборник Бурят-Монголой заахан уншашадта үнэхөөрөөшье туна хүргээнэ лабтай. Энэ сборник поэт Жалсаравай урагшаа уржага ябан тухай, зоёхохы мэргэжэлдэ дээшлүүлэн тухайн гэршэлнэ.

Наяхан үнгэрэн уранзоёолшоодой сээдын трибунааа хүнүүд үгэ хэлэхэдэ, үхибүүдэй литературын дутамаг байганиэ тэмдэглэжэ хэ. Тэрэншы ойлгосотой, юуб гэхэдэ, манай Бурят-Монголой үхи- бүдэй литература үшөө хүд дээрэ гаража ядажа ябана. Илан- гала поэзин талаар үхибүүдтэ зо- риулан зоёболнууд хэршыс хэрэг- тэй, туһатай юумэнүүд тухай хэлэг- дэнэн наа, ураннайханайнгаа та- лаар хула байжа, үхибүүдэй сэдхэл зүрхэндэ хүржэе бираддаггүй хэн. Нүүдэй үедэ зарим залуу поэдүүд үхибүүдэй най найн шүлэгүүдыс зо- хёогоо. Тэдэ поэдүүдэй нэгэн — Дамба Жалсарав нүүдэй үедэ бэ- шэнэн шүлэгүүдэс ниилүүлжэ, ном болгожо гаргаба.

«Дүүнэртээ хөөрэлдөөн» Дамба Жалсаравай гурбадах номын бо- лон. Энэнэй урда тээ гаранан «Удын эрьдэ» гэжэ поэманыс эхэхэн

дутагалнуудтай байхан юм. Тэдэ дутагалнуудын ганса Жалсаравай бэшэ, харин бүхэ Бурят-Монго- лой үхибүүдэй поэзин дутагалнууд гэхэдэ болоно. Нэгдэхээр, юумэн тухай нэрлээд лэ, тэрэнэй зоёохон удхьень элрүүлэн гаргажа шадха- гүй ябадал байгаа. Хоёрдохөөр, бэ- шэхэ юумэе — темээс зүбөөр оложо шадхагуй ушар хэн. Дамба Жалса- равай нүүдлын шүлэгүүд иимэ дута- галнуудтай гэхээр бэшэ. Жэшээхэдэ, «Һүнинн тэн» гэжэ бишыхан шүлэг хараа:

Унтагтай хүүгэнэм толгойе
хамнан хамнал,
Уншажа хуунаш шүлэгьем
эльбэн эльбэн,
Амгалан талын ариуон хангал
асаран,
Аминая сонхоорни аажам һүнинн
тэн,
Нилээд найхан зүүдэн бүбэйлнэ
ха басагым —
Нимгэн уралын набшаһалдал
шэмшэлнэ,
Амаран, сэнгэн Артегтэ байхан
сагынь,
Али «Таба» сэгнэлтэн сохом
үзэгдэнэ.
Буугай абяан дорьбоожорхибо
һүниэ,
Баярмаам һэршээбэл... Бу зобыш
даа ханаагаа...
...Манаанай адуунда довтоллон
шоньё.
Манай адуушан эрэ мэргээр
унагаагаа.
Энэ шүлэг юугээрэ найн бэ?

Жалсарав энэнхээ урагша эб най- рамдал тухай бэшэхэдэ, юрэнхы үгөөр эхэхидээ бэшэдэг лэ, зүгөөр энэ «Һүнинн тэн» гэнэн шүлэг хадаа «Үнэн тухай үгэ» гэжэ номой нилээд олохон шүлэгүүднээ «янгаа дахин» дээрэ. Юундэб гэхэдэ, эндэ «эб най- рамдал мандаг», «дайи бу болог» гэжэ байгаад үгэнүүд үгшыс наа, тон лэ эб найрамдал, амгалан бай- дал тухай, дайи дажарай хэрэггүй байхан тухай ёһото поэтическээр, ураннайханай хэлэгдэнэ гэжэ тэм- дэглэхэ тон шуухаа. Билэндэ дайнай хэрэггүй байганиэ «Буугай абяан дорьбоожорхибо һүниэ. Баярмаам һэршээбэл... Бу зобыш даа ханаагаа...» гэжэ үгэнүүд илангайа мэргээр харуулана. Эгээд энэ хадаа юумыс нэр- лээд орхинон ябалал бэшэ, юумэний гол удхыс элрүүлэн харуулан ушар гээшэ. Энэ шүлэг бурядыше, ородшыс, хитадыше, английска... ямаршыс тэн дээрэ адлил найн байха. Шүлэг соо удхал байгаа наа, ямаршыс хэлэн дээрэ ойлгодоод лэ орхино бишу. Мэ лэ тиимэнэ биднэ- нэр Пушкин, Гёте, Гёте, Петефи гэжэ мэтэ поэдүүдтэ дурал- набди.

«Киногой нүүлээр», «Баярмаагай одон», «Эжэл хоёр», «Нарай мөө- дэй», «Зун», «Санаар» гэжэ мэтэ шү- лэгүүд янала зохид зоёболнууд болоо, тэдэнэр «Һүнинн тэн» гэнэн шүлэгэй бүлэгтэ орохо ушартай.

«Дүүнэртээ хөөрэлдөөн» гэжэ ном соо сатирическэ маягтай оло- хон шүлэгүүд бии. Жэшээхэдэ,

Хитадай Арадай Республикын тогтохоор табан жэлэй ой

Пекиндэ баярай заседини болобо

ПЕКИН, сентябрийн 30. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын бай- гуулагдаһаар табан жэлэй ойн гүйс- лэндэ зориулагдаһан баярай заседа- ни мүнөөдөр Хуайжэньтан гэжэ зал соо Пекиндэ болобо.

Столицын олонитын олон тү- лөөлөгшэд, Хитадай коммунистич- ескэ партин Центральна Комите- дэй гшүүд, арадай түлөөлөгшэдэй Бүхэхитадэй суглаанай депутатууд, ажалай геройнууд, литература болон искусствын түлөөлөгшэд, хитад арадай солото хүнүүд зал соо суг- лараа.

Һайндэрэйхэр шэмэглэгдэн сэг- ээн хүхэ үнгэтэй сиенг дунда Хита- дай Арадай Республикын томо герб ба гайхамшагта үдэрнүүдэ тэмдэглэн «1949—1954» гэнэн тоо харагдана.

7 час 15 минутада Хитадай Ара- дай Республикын түрүүлгшэ Мао Цзэ-дун, Хитадай Арадай Республи- кын түрүүлгшэ орлогшо Чжу Дэ, арадай түлөөлөгшэдэй Бүхэхитадэй суглаанай Саг үргэжын комитетэй түрүүлгшэ Лю Шао-ци, Гүрэнэй со- велэй премьер Чжоу Эн-лай, ара- дай түлөөлөгшэдэй Бүхэхитадэй суг- лаанай Саг үргэжын комитетэй тү- рүүлгшын орлогшоноор Сун Цин- лин, Линь Бо-цзы болон Хитадай гүрэнэй бусад хүтэлбэрлихы ажал- гьуулагдаһадай президиумдэ ерэгжэ һуухадань нэрбемэ алга ташалга ба удаан оваци болоо. Тэдэнтэй хамта Советскэ правительствена делегациин гшүүд Н. С. Хрушев, Н. А. Булганин, А. И. Микоян, Н. М. Шверник болон Польшын, Ко- рейскэ Арадай-Демократическа Рес- публикын, Румынин, Монгол Ара- дай Республикын, Чехословакиин, Венгрийн, Германска Демократиче- ска Республикын, Болгарийн, Вьетна- май Демократическа Республикын, Албанин правительствена делега- цинуудыс толгойлогшоодой заседа- нини президиумда ерэгжэ һуухада тэдэниэ сугларагшад бултадаа тон баяртайгаар угтаа.

Хитадай Арадай Республикын Гү- рэнэй совелэй премьер Чжоу Эн- лайда түрүүлгшэ Лю Шао-циин үгэ үгэхэдэнь, баярай заседанида хабал- гашад тэрэниэ халуунаар угтаа. Советскэ правительствена делега- цини хүтэлбэрлэгшэ, КПСС-эй

Центральна Комитетэй нэгэлхи сек- ретарь ба СССР-эй Верховно Со- велдэй Президиумэй гшүүн Н. С. Хру- шевой трибунын дэргэдэ ерэгжэ, за- седанида хабалдагшад хандан амаршалгын ехэ үгэ хэлэхэдэнь зал соо сугларагшад хүд дээрэ зогсон, удаан саг соо альга ташажа, тэрэ- ниэ амаршалаа. Нүхэр Н. С. Хру- шевой үгэ хэлэжэ байхад нэгэтэбэ- шэ нэрбемэ алга ташалганууд бо- лоо.

Н. С. Хрушовой үгэ хэлэнэй һүүлээр правительствена делегаци- нуудыс толгойлогшод Болеслав Берут (Польско Арадай Республика), мар- шал Ким Ир Сен (Корейскэ Арадай- Демократическа Республика), Геор- ге Агностол (Румынска Арадай Рес- публика), Самбу (Монгол Арадай Республика), Вацлав Колешикий (Че- хословацка Республика), Андраш Хегедюш (Венгерскэ Арадай Респу- блика), Лотар Болц (Германска Демократическа Республика), Дам- янос (Болгарийн Арадай Республи- ка), Хоанг Минь Зиаан (Вьетнамай Демократическа Республика), Бехар Штюлла (Албанин Арадай Респу- блика) гэгшэд үгэ хэлэжэ ахадүү арадуудай зүгһөө агууехэ хитад аралта халуун амаршалга хүргөө.

Хитадай Арадай Республикын то- гтохоор табан жэлэй ой гүйсэхэндэ зориулагдаһан баярай заседаниэ хааха зуураа, түрүүлгшэ Лю Шао- цин хадаа амаршалгын халуун үгэ- нүүдыс хэлэнэйнь түлөө үгэ хэлэгшэдтэ баясхалан хүргөө. Хита- дай Арадай Республикын ара- дай саашадаа бүри ехэ илгалта- нуудыс туйлаха байханда найдажа байханаа Лю Шао-ци мэдүүлэжэ.

Делегатууд, айлашад ба суглар- шад бултадаа нэгэн хүн шэнгээр хүд дээрэ зогсоод, үнгэрэн табан жэлэй турша соо Хитадай Арадай Республикын туйлахан амжалтануудай хүндэлэлдэ, Хитадай гүрэнэй хүтэлбэрлэгшэдэй ба арадай вождэ Мао Цзэ-дунай хүндэлэлдэ зориу- лан нэрбемэ удаан оваци хэһэн бай- на.

Хитадай ба советскэ арадуудай хани барисаанай дуун бологшо «Москва—Пекин» гэжэ дуунай хүг- жэмэй баясхаланта ба түгэлдэр хү- сэтэ аялга зал соо ээдэлнэ.

Мао Цзэ-дун Албанин Арадай Республикын Правительствена делегациитай уулзаба

ПЕКИН, сентябрийн 30. (ТАСС). Синьхуа агентство ингэжэ дамжуу- лана:

Мүнөөдөр удын хойто тээ Хитадай Арадай Республикын түрүүлгшэ Мао Цзэ-дун КНР-эй тогтохоор та- бан жэл гүйсэхэнэй ойн һайндэртэ хабалдахын тулада гададын хэрэ-

гүүдэй министр Бехар Штюлла тү- рүүтэйгээр ерэн Албанин Ара- дай Республикын правительствена делегациитай уулзаа.

Лю Шао-ци, Чжоу Эн-лай, Чэн Юнь, Си Чжун-сюнь болон Сю Хуа гэгшэд уулзалга дээрэ мүн лэ байл- саа.

«Хоёр» гэжэ шүлэг. Нэгэ басагахан холд найрхана:

«Хоёр дэгл шэб шэнээр
Эжы намда оюулаа»,
«Хоёр гобхон гэрэлтэйб»,
«Хоёр торгон шүхэртэйб...» гэжэ мэтэ.

Зүгөөр «хоёр» сэгнэлтэ абадагыше наа, тэрэнэ харатайханаар марта- балши гэжэ поэт найрхуу басагаган да һануулана. Тиигээд саашан тэрэ- ниэ эшээхэдэ үнөөхил «хоёрынь» хэрэглэнэ:

Хоёр наранай шараһандал,
Хасарын халуу бусалба,
Хоёр пүүд үргэнхэндэ,
Хамаг бэнь хүлэрб.

Эндэ зориута эхэхдэн образууд оруулагдһаниин угаа зохи- д. Ингэжэл, һайса өөрөө ханажа бай- галд творческоор хүдэлхэдэ үрэ га- рана бишу. Нүгөө талалаань, эдэ шүлэгүүдыс нуруула заахан зоёбол- нууд гэхэдэ буруу болохогүй. «Шоб- хой ба наран сэгэ» гэжэ шүлэг соо- гоо поэт хадаа Шобхой хубүүн Ча- лав гээшэб гэжэ, наран сэгэ «Нэл- мээрээ» таһа сохибо гэнэ. Нүүлэрнэ:

Хэлэтэйл наа наран сэгэ
Хэлэхэл байгаа гомоолоод:
— Чапес сохом намайе
Сабишахгүй һэн юрэдөө.
гэнэн тобишолол хэхэдэн, «бу ингэ, бу тингэ» гэнэн захяһаа һураггүй хүсэтэй һургаал болоно.

Энэ сборнигой эхэнхи шүлэгүүд үхибүүдэй сэжэлдэмээр, дуралангүй уншаха аргагүй зоёболнууд болон- хой. Саашада Дамба Жалсарав бэшэхэдэ эгээл «Һүнинн тэн», «Хоёр», «Шобхой ба наран сэгэ» болон эдэлдэ адли шүлэгүүдэйнгээ янза хэлбэри алдангүй, мэргэжэлэе улам дээшлүүлжэ ушартай. Эдэ шү- лэгүүд соо олоһоноо бү алда гэжэ

нүхэр Жалсаравта захиа дуран хү- рэнэ.

Тиигэбэшье, сборник соо ханаан- наа абаад бэшгэдэн гү, али юрэн- хы үгэнүүднээ бүридхэн шүлэгүүд орошоһонин халагдалтай. Жэшээхэдэ, «Москвагай хүүгэдэ» гэжэ шүлэг аяар зуун далаад мурһөө бүридхэншье наа, зургаа мурһөө бүридхэн «Зургаа» гэжэ шүлэгнөө ураннайханайнгаа талаар доошо байна. Тугал буруу, буузаллаа эхи- лээд, нимэ, тиимэ юумэ манай энэ харахат гэжэ байгаад, дайдын олон юумэ тоолоод лэ орхижорхино. Москва тухай шүлэгүүдыс ном соо- гоо яажанье һаан байлгаша гэнэн дээрэһэ энэ шүлэг оруулагдаа гэ- шэ ха гэжэ ханамаар. «Үбгэн ба- байн зүбшэл» гэнэн шүлэг соо ара- дай оншон үгэнүүдыс нэгэ үбгөнөөр хэлүүлнэ. Нүүлэрнэ тэрэниэ ша- гнажэ байхан Эрхэтэ хубүүн ажа- байдал тухайда «эрхэбэшэ болобол ёһотой даа» гээд дүүргэнэ. Ингэхэ- дэн ямаршыс сюжет гаранагүй, тии- мэнэ шүлэгшье болоногүй.

Сборнигой һүүлдэ «Баярай һони- нууд» гэжэ поэмэ оронхой. Сэхьнэ хэлэхэдэ, энэнэ поэмэ болоогүй гэ- жэ тэмдэглэмээр. Баяр хубүүн эжытэе түрүүшынхэе самолдот һууна, һүүлээрнэ поездеор ябана. Тиихэ зуураа олон юумэ гайхана гэ- жэ хэлэгдэнэ, теэд гайхалдаашье хүнэй һонирхохоор гайханагүй. Поэ- мэ гэжэ энэ дэмы нэрлэгдэ гү гээд ханамаар. Юуб гэхэдэ, дууһанан сю- жет үгы ха юм.

Зарим тэдэ дутагалнуудтайшыс наа, «Дүүнэртээ хөөрэлдөөн» гэжэ сборник бүхэ дээрэ Бурят-Монго- лой үхибүүдэй литературын элгээ амжалта гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ц. БАДМАЕВ.

ООН-эй ГЕНЕРАЛЫН АССАМБЛЕЙН 9-дэхи

Сентябрийн 29-на пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябрийн 29-на Генералын ассамблейн 9-дэхи сессийн пленарна заседанида дээрэ юрэнхы дискуссии болоо. Намын, Урда-Африканска ба Кубагай түлөөлөгшэд үгэ- нүүдэй хэлэлцэнэ.

Туулаар хүгжэни оруунууд хайлбал Латинска Америкын нуудта экономическа туһаа өөрингөө үзүүлдэг болохо шуухал Панамын болон Кубагай түлөө- лөгшэд хэлэ. Тиихэтэй хамта, хүгжэни оруунуудта энгэй өө- рөөр оруулдаг болохо тухай гай түлөөлөгшэ хэлэхэн байн намын түлөөлөгшэ гададын гүүдэй министр Гисало хадаа гүйн Советтэ саг үргэжын дэ- дэй нэгэн ханалтай байха пра- тикэ арасхыс урйалаа.

Орон доторно расова илгаа галга тухай асуудалдай дээрэ зүйлдэ оруулагдаһандань дээрэ гэжэ байһан тухайгаа мэдүүлэ- раа, Генералын Ассамблейн өөрингөө үгүүдэ хамаараа асуудалуудыс улам олоор үгэ- дэг боложо байна гэнэн хэлэ- гээр Урда-Африканска Социал легаг хэлэ.

Атомна энергийн талаар улам рондын органиэ байгуулаха асуудал зүбшэн хэлсэхэ гэжэ гэй оруулан дуралхалыс Куба болон Урда-Африканска Социал легадууд дэмжэнэн байна.

Һунгагшад-таряаша үмэнэ Вальтер Ульбрихтын хэлэнэ

БЕРЛИН, сентябрийн 30. (ТАСС). Лейпцигскэ округой Кина гэжэ шынни Һунгагшад-таряашадай нэ СЕПГ-гэй ЦК-гэй нэгдэхэ сеп- тарь ба Германска Демократиче- скэ Республикын премьер-министр орлогшо В. Ульбрихт үгэ хэлэжэ «Нейес Дейчунд» газетэ мэлдэ- гдэ.

ГДР-эй таряашадай байдал хэлэхэ зуураа, Германска Демократическа Республикын хүдэлмэрини таряашадта ехээр туһа тухайн В. Ульбрихт онсо тэмдэ- глэ.

1949 ондоо республикын МТС дэй тракторна парк 8571 трактор байгаа наа, 1953 ондоо 23.042 трактор болоо гэжэ В. Ульбрихт хэлэ. Гэр байра бариха ябадал таряашадта, илангай ехэ туһажа үзүүлэхэдэ. Барилгын програм ёһоор 1954 он хүрэтэр ажла таряашадта 913 миллион марк хамта дээрэ үгтэһэн байна. Гүрэн туһаламжа хэрэглэсэн хүтэ олон садууд, хургуулинууд, К турын байшанууд дөрвиннэ баригдаа.

Германска Демократическа публикада хүдөө ажахын үйлдэ туһалаа болоно. Мүнөө үедэ публика дотор 150 шахуу мянган ярашад хүдөө ажахын үйлдэбэ кооперативуудта нэгдэлхэй. Тии- нэр эдлүүрини газарай 13 үдэр процентныс элдүүрилнэ гэжэ Ульбрихт хэлэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республик дотор ороһото культурануудай ба харна сөөкын ургас дээшлээ ршэлэн малай тоо толгой олон болоо гэжэ Валтер Ульбрихт тэмдэглэ.

Баруун Германин сэрэ заводто гэхэрэлгэ боло

БЕРЛИН, сентябрийн 30. (ТАСС). АДП агентствын мэдээсэлнэйс пиротехническэ зүйлнүүдыс бэдэ- дэг Зекках шадарай (Баруун Гер- мани) заводто үсгэлдэр ехэ үр- рэлгэ болоо. Нэгэ эхэнэр үхэһэн хүдэлмэриниен шархатан байн